

רשומות

הצעות חוק

7 במרס 1996

2523

ט"ז באדר התשנ"ו

עמוד

608

הצעת חוק חופש המידע, התשנ"ו-1996

תיקון עקיף:

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981

מ ב ו א

הזכות לקבל מידע מרשויות ציבוריות היא אחת מזכויות היסוד במשטר דמוקרטי ותנאי בסיסי להגשמתו של חופש הביטוי ולמימוש זכויותיו הפוליטיות והאחרות של האדם בכל תחומי החיים. נגישות רבה יותר למידע תסייע לקידום של ערכים חברתיים ובהם שוויון, שלטון החוק וכיבוד זכויות האדם, ותאפשר גם בקרה טובה יותר של הציבור על מעשי השלטון.

הזכות למידע הוכרה למעשה בשורה ארוכה של פסקי דין (ר' במיוחד הניתוח בפסק הדין בבג"צ 4/90-1601 שליט נ. פרס, פ"ד מד(3) 353 ופסקי הדין הנסקרים שם); ואולם בפועל נראה כי לציבור לא ניתנת מידה ראויה של גישה למידע שבידי הרשויות, וכי קשה לשרש את נטיית הרשויות לראות במידע נכס שלהן ולא נכס המוחזק בנאמנות על ידיהן עבור הציבור ומטעמו. גם מבחינה מעשית, אין הרשויות ערוכות כיום למסירת מידע לציבור.

הסדרה סטטוטורית של הזכות למידע על סייגיה וחריגיה תגבש באופן מרוכז וברור יותר את גבולותיה, תסייע לשינוי קווי החשיבה המקובלים בקרב הרשויות הלכה למעשה ותחייב הקצאת משאבים למימושה של הזכות.

ביום 30 במאי 1994 מינה שר המשפטים ועדה ציבורית לענין חופש המידע, בראשותה של השופטת (בדימוס) ויקטוריה אוסטרובסקי-כהן (להלן – הועדה הציבורית). הועדה נתבקשה להגיש המלצות לגבי הגופים הכפופים לחובה למסור מידע, סוגי המידע שעליהם תחול החובה, סייגיה והזכאים לדרוש את המידע. ברקע המינוי עמדו הצעות חוק פרטיות שבקשו לעגן בחוק את הזכות לדעת והועדה קיבלה אותן כבסיס לעבודתה, אף כי הציעה להכניס בהן שינויים.

הועדה הציבורית הגישה את המלצותיה בחודש יולי 1995. לאחר סקירת החקיקה והפסיקה בישראל, בדיקת משפט משווה, שמיעת גורמים רבים ושונים וקבלת עשרות תגובות וחוות דעת בנושא, הגיעה הועדה לידי מסקנה כי יש צורך בחוק חופש המידע, ואף הציעה נוסח לחוק.

החוק המוצע בזה מבוסס על הנוסח שהציעה הועדה.

- "מידע" - כל מידע המצוי ברשות ציבורית והוא כתוב, מוקלט, מוסרט, מצולם או ממוחשב;
- "קבלת מידע" - לרבות בדרך של עיון, צפייה, האזנה, העתקה, צילום, קבלת פלט מחשב או בכל דרך אחרת בהתאם לסוג המידע וצורת החזקתו;
- "רשות ציבורית" - כל רשות הפועלת על פי דין, לרבות -
- (1) משרד ממשלתי ומוסדות מדינה;
 - (2) רשות מקומית ותאגיד שבשליטתה;
 - (3) תאגיד ממשלתי הממלא תפקיד ציבורי;
 - (4) גוף אחר ששר המשפטים קבע, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ולמעט הכנסת, וכל גוף שנתונה לו סמכות שפיטה על פי חוק בכל הנוגע להתדיינות מסוימת;
- "ראש הרשות הציבורית", ברשות מקומית - ראש הרשות המקומית; במשרד ממשלתי, במוסד מדינה, בתאגיד ובגוף אחר - המנהל הכללי, ובאין מנהל כללי - בעל התפקיד המקביל באותו גוף;
- "שליטה" - כהגדרתה בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968¹.

דברי הסבר

גופים אשר ניתן יהיה לשקול החלת החוק עליהם יהיו אוניברסיטאות, ארגוני העובדים וקופות החולים השונות.

יחד עם זאת, כפי שמקובל במדינות מערביות אחרות, אשר בהן נחקקו חוקי חופש מידע, החוק מוציא מתחולתו את המחוקק ומערכת בתי המשפט. הרשות המחוקקת, להבדיל מן הרשות המבצעת, מקיימת את עיקר פעילותה באופן פומבי והיא עומדת לבחירת הציבור אחת לארבע שנים; גם הרשות השופטת מקיימת, ככלל, את דיוניה בפומבי והחלטותיה עומדות בפני ביקורת שיפוטית וציבורית. על כן אין צורך בהחלת החוק על רשויות אלה.

להגדרה "מידע"

המידע שעליו חל החוק המוצע הינו כל מידע המצוי בידי הרשות הציבורית, בכל צורת אחסנה שהיא, כגון מידע ממוחשב. זוהי הגדרה טכנית בעיקרה, המשקפת את העיקרון שאין מידע שהחוק לא חל עליו.

סעיף 1 להגדרה "רשות ציבורית"

החוק המוצע קובע רשימה של רשויות ציבוריות אשר לגביהן הוא חל. הרשימה כוללת את רשויות השלטון השונות, הן במישור הממלכתי והן במישור המוניציפלי; החוק מוצע יוחל באופן כללי על כל משרדי הממשלה ומוסדות המדינה, ועל הרשויות המקומיות והתאגידים שבשליטתן, המבצעים כיום תפקידים ציבוריים רבים מטעם הרשויות המקומיות.

מוצע שהחוק יוחל גם על תאגידים ממשלתיים, אך רק על אותם תאגידים ממשלתיים המבצעים תפקיד ציבורי, כגון חברת חשמל ובזק, תאגידים ממשלתיים אשר אינם מבצעים כל תפקיד ציבורי, והם למעשה פועלים בתחום הפרטי ולא השלטוני, לא יהיו כפופים להוראות החוק.

החוק המוצע קובע גם סעיף סל, אשר יאפשר לשר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להוסיף גופים נוספים לתחולת החוק. כך למשל,

* הצעות חוק מס' תת"ג ומס' תת"ד: ח; הועברו לוועדה ביום כ"ז בכסלו התשנ"ה (30 בנובמבר 1994).
1 ס"ח התשכ"ח, עמ' 234; התשנ"ד, עמ' 344.

- חופש מידע 2. לכל אזרח ישראלי או תושב ישראל הזכות לקבל מידע, מרשויות ציבוריות, בהתאם להוראות חוק זה.
- פרסום רשימת הרשויות הציבוריות 3. (א) הממשלה תפרסם, מדי שנה, את רשימת כל הרשויות הציבוריות כאמור בפסקאות (1), (3) ו-(4) בהגדרה "רשות ציבורית" בסעיף 1, תפקידיהן של הרשויות וסוגי המידע שברשותן, וכן את הדרכים לקבלת המידע, לרבות המענים ומספרי הטלפון.
- (ב) רשות מקומית תפרסם, מדי שנה, לגביה ולגבי התאגידים שבשליטתה כאמור בפסקה (2) שבהגדרה "רשות ציבורית" בסעיף 1, את כל הפרטים כאמור בסעיף קטן (א).
- רוח שנת 4. רשות ציבורית תפרסם, מדי שנה, דין וחשבון, שיכלול נתונים מפורטים על אודות פעילותה ותחומי אחריותה; הוראות בדבר מתכונת הדין וחשבון תכיפותו ודרכי פרסומו ייקבעו בתקנות.
- מידע מטעם הרשות הציבורית 5. (א) רשות ציבורית תעמיד לרשות הציבור מידע על אלה:
- (1) תיאור מבנה הרשות הציבורית והסבר על תפקידיה וסמכויותיה;

דברי הסבר

עליהם חל החוק, וזאת מאחר והחוק אינו נוקב שמית בכל רשות ורשות. על הפרסום לכלול את תפקידי הרשויות הציבוריות השונות באופן תמציתי וסוגי המידע שברשותן.

כמו כן על הפרסום לכלול את האופן שבו ניתן לקבל מידע מן הרשויות האמורות, והכוונה בעיקר לכתובות ומספרי הטלפון של הגורמים העוסקים ברשויות הציבוריות במסירת המידע.

סעיף זה חל בהתאמה גם על כל רשות מקומית ועל כל התאגידים שבשליטתה.

פרסום זה הינו בעל חשיבות ציבורית רבה, שכן כיום לא קיימת רשימה מפורטת של רשויות ציבוריות, והוא יאפשר למעוניינים להתמצא בין הרשויות השונות ולאתר ביתר נוחות את המידע הנחוץ. פרסום זה, יעמוד לרשות הציבור, בין לרכישה ובין לעיון, למשל בסניפי דואר ובמשרדי הרשויות הציבוריות השונות.

סעיף 4 החוק המוצע מטיל חובה על כל רשות ציבורית לפרסם מדי שנה דין וחשבון הכולל נתונים אודות פעילותה ותחומי פעולתה. גם כיום נוהגים משרדי הממשלה ורשויות ציבוריות רבות לפרסם דו"ח שנתי, אולם במקרים רבים אין המדובר בחובה שבדין. ניסיון החיים מלמד, כי דו"ח שנתי-כולל מידע בעל ערך על פעילותה של הרשות, והוא מאפשר למי שמעוניין בכך לקבל בקלות רבה מידע בתחומים הנוגעים לפעילות הרשות הציבורית.

סעיף 5 סעיף 5 לחוק המוצע מהווה השלמה לזכות המהותית הקבועה בו בסעיף 2. סעיף 2 קבע את הזכות המהותית לקבל מידע, וסעיף 5 קובע את חובתה של הרשות הציבורית להעמיד לרשות הציבור כל מידע שהוא זכאי לו.

הגדרה זו מתייחסת למידע קיים בלבד, כלומר למידע הנמצא בידי הרשות הציבורית בעת קבלת הבקשה למידע. החוק אינו מטיל חובה על הרשות הציבורית להכין מידע מיוחד עבור מבקש המידע, כגון סטטיסטיקות למיניהן שהרשות לא הכינה לצרכיה היא. מבקש המידע יוכל לקבל אותו חומר גולמי הקיים בידי הרשות ולעבדו כרצונו.

להגדרה "קבלת מידע"

החוק המוצע מאפשר גישה למידע וקבלת עותק ממנו. לעיתים די למבקש בעיון במידע, ולפעמים נחוץ למבקש גם לקבל עותק מן המידע. בעידן המחשב מתן המידע למבקש יכול שיעשה לא רק בדרך של צילום מסמכים, אלא גם בדרך של מסירת קבצי מחשב או העתקתם.

סעיף 2 סעיף זה קובע את הזכות המהותית של הציבור לדעת. לאור חשיבותה של הזכות לדעת לשם קיום המשטר הדמוקרטי, הרי שזכות זו מוענקת בחוק המוצע בראש ובראשונה וללא כל צורך לנמק את הצורך במידע, לכל אזרח או תושב במדינת ישראל.

הזכות לקבל מידע ללא צורך בהנמקה אינה מוענקת לכל אדם, שכן אין לראות בחופש הגישה למסמכים שבידי רשויות ציבוריות משום זכות אדם אוניברסלית. יחד עם זאת, החוק המוצע מעניק זכות גישה למידע למי שאינו אזרח או תושב ישראל, קרי – לזרים, באופן המפורט בסעיף 13 להצעת החוק להלן.

סעיף 3 סעיף 3 המוצע מטיל על הממשלה חובה להפיץ, אחת לשנה, פרסום הכולל את רשימת כל הרשויות הממשלתיות ומוסדות המדינה

(2) החוקים, התקנות, הנהלים הפנימיים, ההנחיות, הדו"חות השנתיים וההחלטות בדבר המדיניות שלפיהן היא פועלת, וכן פסקי דין והחלטות סופיות של ערכאות שיפוטיות או מעין שיפוטיות, אשר הרשות הציבורית היתה צד בהן.

(ב) רשות ציבורית תפרסם את הנהלים שקבעה לקבלת המידע שברשותה, ואת שמו ומענו של הממונה.

(ג) קבלת המידע תיעשה במקום ובדרך שייקבעו בתקנות.

6. (א) כל רשות ציבורית תמנה אחראי על העמדת מידע לרשות הציבור ועל טיפול בבקשות לקבלת מידע על פי חוק זה (בחוק זה – הממונה); הממונה ינהל רישום של כל המידע העומד לרשות הציבור בתחום טיפולה של אותה רשות, ינהל רישום של הטיפול בבקשות לקבלת מידע שהופנו אליו, ויסייע לפונים במידת הצורך בניסוח הבקשות.

(ב) הממונה יגיש, מדי שנה, לראש הרשות הציבורית או לשר הממונה על הרשות הציבורית, דין וחשבון מסכם לגבי הפעלת החוק על ידי הרשות הציבורית; והשר יניח עותק מן הדו"ח על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

לכן ראוי, כי פסיקה והחלטות אלה יועמדו לעיון הציבור מיוזמתה של הרשות הציבורית.

הרשות הציבורית תצא ידי חובתה לגבי המוטל עליה בסעיף זה אם תקים מעין ספריה או חדר עיון ציבורי במשרדה, ובו תאפשר לקהל עיון במידע הכלול בסעיף זה.

על כל רשות ציבורית יהא לקבוע נהלים פנימיים לשם מתן המידע למבקשים, הן לגבי בקשות ספציפיות למידע, והן לגבי המידע הכללי שעל הרשות להעמיד לעיון הציבור.

סעיף 6 ישומו של החוק המוצע מחייב הערכות מתאימה מצד הרשויות הציבוריות השונות. מן הבחינה המינהלית מוצע בחוק, כי בכל רשות ציבורית יהא אדם מיוחד, אשר יהא אחראי לטיפול בבקשות לקבלת מידע על פי החוק ולהעמדת המידע לרשות הציבור. על הממונה יהא להיות בקשר עם כל אותם גורמים ברשות הציבורית, אשר מחזיקים את המידע ברשותם, להעביר אליהם את הבקשות למידע, לברר האם ניתן לספק את המידע המבוקש, כולו או חלקו, ולוודא כי המידע שאותו ניתן למסור לפונה אכן יימסר.

כמו כן מוצע שעל הממונה יהיה לוודא, כי מתקיימות הוראות החוק המוצע בכללן, לרבות ההוראות האמורות לעיל בסעיף 5. על הממונה יהיה גם להכין דו"ח שנתי על פעילותו לשר הממונה, אשר יונח על שולחן הכנסת.

הממונה יוכל להיעזר בצוות מינהלי למימוש תפקידיו ככל שיירדש. ניתן להניח, כי היקף יחידת

סעיף זה חיוני לאור הדעה הרווחת בקרב רשויות ציבוריות שונות שלפיה אין על הרשות חובה להעמיד מידע לעיונו של מי שמבקש זאת. החוק המוצע כולל את ההליכים למימוש חובה זו. אולם הצעת החוק אינה כוללת סנקציה ספציפית, במישור הפלילי, האזרחי או המינהלי, על עובר רשות ציבורית אשר יפר חובה זו. ההנחה היא, כי אם יקרו מקרים כאלה, יחולו לגביהם כללי המשפט הרגילים החלים לגבי המינהל הציבורי.

סעיף 5(א) לחוק המוצע מטיל חובה על הרשות הציבורית להעמיד לרשות הציבור מידע לגבי מבנה הרשות, סמכויותיה, ובדבר גורמי הרשות אשר באמצעו תם ניתן לקבל מידע על פי חוק זה.

בנוסף לכך, על הרשות הציבורית להביא לידיעת הציבור מידע על החוקים, התקנות, הנהלים הפנימיים, ההנחיות, הדוחות השנתיים וכן ההחלטות בדבר מדיניות שלפיהן היא פועלת. כיום הנהלים הפנימיים, ההנחיות והחלטות בדבר מדיניות, הינם במקרים רבים בגדר "תורת הנסתר" מפני הציבור, חרף השפעתם הרבה על זכויותיו ועל האופן שבו פועלת הרשות. נהלים פנימיים והנחיות הם למעשה בבחינת דין המחייב את הרשות, ויש הצדקה רבה לכך שהרשות תפעל מיוזמתה לפרסומם ברבים, כפי שפסק גם בית המשפט העליון.

הוא הדין לגבי פסקי דין והחלטות שיפוטיות שהרשות הציבורית היתה צד להן. פסקי דין רבים, במיוחד של ערכאות שיפוטיות נמוכות וטריבונלים מינהליים, עדיין אינם מתפרסמים ברבים, ומי שבא בדברים עם הרשות למעשה אינו יכול לדעת כיום האם נושא מסוים כבר נדון והוכרע על ידי ערכאה שיפוטית. חובת ההגיונות מחייבת הבאת מידע זה לידיעת הציבור.

7. (א) בקשה לקבלת מידע תוגש לממונה בכתב; אין המבקש חייב לציין את הטעם לבקשתו.
- (ב) הרשות הציבורית תודיע למבקש המידע ללא שיהוי, ולא יאוחר מ-30 ימים לאחר קבלת הבקשה, על החלטתה בבקשתו; ראש הרשות הציבורית או מי שהוא הסמיך לכך רשאי להאריך את התקופה האמורה במקרה הצורך, ב-30 ימים נוספים, ובלבד שהוא הודיע על כך למבקש בכתב, ונימק את הצורך בהארכת התקופה.
- (ג) ראש הרשות הציבורית רשאי להאריך, הארכה נוספת, את התקופה האמורה בסעיף קטן (ב), בהוראה מנומקת אשר תישלח למבקש תוך התקופה האמורה, אם בשל היקפו או מורכבותו יוצאי הדופן של המידע המבוקש, מן ההכרח להאריך את התקופה; ההארכה לפי סעיף קטן זה לא תעלה על המידה המתחייבת מהטעמים האמורים, ובכל מקרה לא תעלה על ששים ימים.
- (ד) החליטה הרשות הציבורית להעמיד את המידע לרשות המבקש, תבוצע החלטתה בתוך 15 ימים; הרשות תודיע למבקש את המקום והדרך שבהם יעמוד המידע לרשותו.
- (ה) החליטה הרשות הציבורית לדחות את בקשת המבקש, כולה או חלקה, תישלח למבקש הודעה בכתב, שתפרט את נימוקי ההחלטה, ותעמיד את המבקש על זכותו לעתור נגד ההחלטה, לפי הוראות סעיף 15.

דברי הסבר

מטבע הדברים, ישנן בקשות למידע אשר הטיפול בהן עלול להימשך זמן רב יותר, ולכן הרשות הציבורית רשאית להאריך את התקופה בשלושים ימים נוספים, ועליה להודיע על כך למבקש בכתב, תוך ציון הטעם להארכת המועד. ראש הרשות הציבורית יהיה רשאי להאריך את התקופה בתקופה נוספת, שלא תעלה על ששים ימים, אם הדבר הכרחי בשל היקפו או מורכבותו של המידע המבוקש.

אם החליטה הרשות הציבורית להעמיד את המידע לרשות המבקש, עליה לעשות כן תוך 15 ימים. עם זאת, ייתכנו מצבים בהם תתקבל החלטה עקרונית להעמיד את המידע לרשות המבקש, אך יידרש זמן רב יותר לשם הכנת המידע למסירה, למשל, בשל הצורך להשמיט מן המידע פרטים סודיים. במקרה שלא יגיעו המבקש והרשות הציבורית להבנה בנושא, יוסדר הענין באמצעות הליכים שיפוטיים על פי החוק המוצע.

החליטה הרשות הציבורית לדחות את הבקשה למידע, עליה להודיע על כך בכתב למבקש, תוך פירוט טעמי הסירוב. על הרשות יהיה לנמק בדיוק בהתאם לאיזה עילה בחוק המוצע או בדין הכללי נמנעת מן המבקש הגישה למידע. על הרשות הציבורית גם להעמיד את המבקש על זכויותיו להגיש עתירה לבית המשפט המוסמך נגד החלטת הרשות.

הממונה יהא שונה ברשויות ציבוריות שונות. כך למשל, ככל שהרשות הציבורית עוסקת יותר בטיפול בעניינים אישיים של בני אדם, כגון עניני מיסים, ביטוח לאומי, גימלאות, צפוי כי יוגשו אליה בקשות רבות יותר למידע. הגברת המודעות לקיומו של החוק והזכויות לפיו - עשויה להגדיל את מספר הבקשות למידע.

סעיף 7 סעיף 7(א) לחוק המוצע כולל את אחד החידושים החשובים שבחוק והוא, שמבקש המידע אינו חייב לציין בבקשת המידע, שתוגש בכתב, את הטעם שבגללו הוא מבקש את המידע.

גישה זו נובעת מן ההכרה, שכיוון שהמידע הוא למעשה נכס מנכסי הציבור, אין חשיבות לשאלה מדוע נחוץ המידע לבעליו. כמו כן, משיקולים מעשיים, נראה שכל קביעה אחרת היתה מטילה על הרשות הציבורית נטל לבחון האם טעם פלוני מצדיק מתן גישה למידע אם לאו, נטל אשר אין לו צידוק.

עם זאת יצויין, כי הטעם העומד בבסיס הבקשה לגישה למידע יכול שיישקל על ידי בית המשפט שידון בענין, במקרה של סירוב הרשות לספק את המידע, כפי שעוד יפורט להלן.

החוק המוצע קובע לוח זמנים מפורט וקצוב לטיפול בבקשות למידע. מבקש המידע זכאי לקבל לאלתר, ולכל המאוחר תוך 30 ימים, את החלטת הרשות הציבורית לגבי בקשתו למידע, וזאת באמצעות הממונה.

8. רשות ציבורית רשאית לדרות בקשה לקבלת מידע באחד מאלה:

- (1) אם הטיפול בה מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה;
- (2) הבקשה היא לגבי מידע שנתקבל בידיה למעלה משבע שנים לפני הגשת הבקשה ואיתורו כרוך בקושי;
- (3) אם לאחר שנקטה צעדים סבירים, התברר לה שלא ניתן לאתר את המידע או שאינו מצוי ברשותה;
- (4) אם המידע פורסם ועומד לרשות הציבור, בכל דרך שהיא, ואולם בדחותה את הבקשה לפי פסקה זו, תודיע הרשות למבקש היכן מצוי המידע המבוקש.

מידע שאין
חובה למסור

9. רשות ציבורית אינה חייבת למסור מידע שהוא אחד מאלה:

- (1) מידע אשר פרסומו עלול לפגוע בבטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה, בבטחון הציבור, או בבטחונו של אדם;

ד ב ר י ה ס ב ר

הציבורית תטפל בעיקר בבקשות אקטואליות, ולא בבקשות של חומר ארכיוני. לגבי חומר ארכיוני יחולו הוראות חוק הארכיונים, והרשות תטפל בחומר שלא הועבר למשמרת בגנוח המדינה או בארכיון אחר.

(לפסקה 3)

מידע שלא ניתן לאתרו לאחר נקיטה באמצעים סבירים או שנתברר שאינו קיים. מובן שאין לדרוש מן הרשות הציבורית למסור מידע שלא עלה בידיה לאתרו. שאלת איתור המידע הינה שאלה נכבדה, הנוגעת להיבטים שונים של מיון החומר ברשות ותיוקו. בהחלט ייתכנו מצבים שחומר מסוים יהיה קיים בתיקי הרשות אך המבקש לא ידע להצביע עליו באופן שיאפשר איתורו. מן הראוי שכל רשות ציבורית תשקוד על פיתוח נהלים של איסוף מידע ושיטות לאיחזורו, על מנת שניתן יהיה בקלות יחסית לאתר מידע מבוקש.

מידע שפורסם, ועומד למכירה לציבור, אין הצדקה לחייב את הרשות לספק למבקש, שכן הרשות עשתה כבר את המוטל עליה באפשרה את מכירתו לקהל הרחב. בנסיבות אלה די בכך שהרשות תפנה את המבקש למקום בו ניתן לרכוש את המידע. סעיף זה יש לקרוא בכפוף לסעיף 5(ב) לחוק המוצע, שכן על אף פטור זה, הרי שחוקים תקנות וכד', הנוגעים ישירות לפעולת הרשות הציבורית - יהא עליה להעמיד לעיון הציבור.

9 סעיף החוק המוצע מפרט נסיבות מוגדרות, אשר בהתקיים אחת מהן, הרשות הציבורית אינה חייבת להיענות לבקשה למידע. עילות אלה נוסחו מתוך הכרה בכך שהזכות לדעת הינה זכות יחסית, אשר חייבת להיסוג מפני אינטרסים אשר חברה דמוקרטית רואה אותם עדיפים במערכת נסיבות נתונה.

סעיף 8 החוק המוצע מכיר בכך שיש נסיבות שבהן אין לחייב את הרשות הציבורית למסור מידע. יכול שיהיו אלה נסיבות מינהליות-טכניות, ובהן עוסק סעיף 8 לחוק המוצע, או נסיבות ענייניות הנוגעות למחלות המידע המבוקש, קרי - עילות חיסיון, ובהן עוסק סעיף 9 לחוק המוצע.

סעיף זה מכיר בכך, שהאינטרס הציבורי מחייב לאזן בין הרצון לקבל מידע שיתכן וקיים בידי הרשות הציבורית, לבין הצורך לאפשר לרשות למלא את תפקידה ביעילות לטובת הכלל. לכן, כאשר לאחר בדיקה מתברר לרשות, שקיימים קשיים להיענות לבקשה, הרשות רשאית לסרב לה, מאחד הטעמים הקבועים בחוק.

העילות לסירוב לבקשה למידע מטעמים מינהליים-טכניים הן אלה:

(לפסקה 1)

הטיפול בבקשה מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה ואיתורו כרוך בקושי. זהו סעיף המנוסח באופן כללי, שכן על כל רשות יהיה להתמודד עם עומס שונה של בקשות שיוגשו לה. יש להניח, כי במשך הזמן יתגבשו אמות מידה לענין הקצאת משאבים מצד הרשות הציבורית באיתור המידע המבוקש, ובתי המשפט יעמדו על המשמר למנוע מצבים שבהם עלול להיעשות שימוש בעילה זו לשם סירוב בלתי מוצדק לבקשות.

(לפסקה 2)

המידע נתקבל על ידי הרשות לפני למעלה משבע שנים ואיתורו כרוך בקושי. סעיף זה מכון לכך שהרשות

- (2) מידע, אשר גילוייו עלול לפגוע בתפקוד התקין של הרשות הציבורית;
- (3) מידע על אודות מדיניות הנמצאת בשלבי עיצוב, דיונים פנימיים או ניהול פנימי של רשויות ציבוריות, לרבות חוות דעת, תחקיר פנימי, טיוטה, עצה או המלצה, שניתנו לצורך קבלת החלטה, וכן תרשומות של התייעצויות פנימיות הן בין עובדי הרשויות הציבוריות ויועציהן והן בינם לבין עצמם;
- (4) מידע על אודות דרכי אכיפת החוק, לרבות גילוי שיטות ונהלי חקירה, אם פרסומו עלול לגרום לאחד מאלה:
- (א) לפגוע בהליכי אכיפה ויישום תקין של כל דין;
- (ב) לפגוע בזכותו של אדם למשפט הוגן;
- (ג) לגלות, או לאפשר לאדם לגלות, את קיומו או זהותו של מקור מידע חסוי;
- (5) מידע שגילוייו מהווה פגיעה בפרטיות, כהגדרתה בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981,² אלא אם כן גילוייו הותר על פי חוק;
- (6) (א) מידע שהוא סוד מקצועי או שהוא מידע בעל ערך כלכלי שפרסומו עלול לפגוע פגיעה ממשית בערכו;
- (ב) מידע הנוגע לעניינים המסחריים או המקצועיים הקשורים לעסקיו של אדם או של גוף, שגילוייו עלול לפגוע פגיעה ממשית באינטרס מקצועי, מסחרי או כלכלי;
- (7) מידע שהגיע לידי הרשות הציבורית שלא מכוח חובה חוקית, שאי גילוייו היה תנאי למסירתו, או שגילוייו עלול לפגוע בהמשך קבלת המידע;
- (8) מידע אשר אין לגלותו על פי כל דין.

דברי הסבר

סעיף זה בא להוסיף על הוצאת גופים בטחוניים מסויימים מתחולת החוק, כמפורט בסעיף 12 לחוק.

(לפסקאות (2) ו-(3))

הגנה על התפקוד התקין של הרשות הציבורית למילוי תפקידה על פי דין- הגנה זו מוצאת את ביטוייה בסעיפים 29 ו-(3) לחוק המוצע.

יש לזכור, כי על הרשויות מוטלת בראש ובראשונה למלא תפקיד מסויים שהחוק הטיל עליהן. החוק המוצע מבקש להגן על הרשות בכדי שתוכל למלא כראוי את תפקידה זה. על כן, אם לדעת הרשות גילוי מידע מסויים יפגע בתפקיד שהטיל עליה המחוקק - רשאית הרשות לסרב לגלות את המידע.

כמו כן, לשם ביצוע תפקידה מקיימת רשות ציבורית דיונים פנימיים או תחקירים פנימיים ועובדיה מכינים חוות דעת שונות, החיוניות לשם גיבוש מדיניות וקבלת החלטות. חלק מחוות הדעת מבשילות לכדי מדיניות

אם לא מתקיימות הנסיבות המפורטות - על הרשות הציבורית למסור את המידע המבוקש על פי החוק.

בפסיקת בית המשפט העליון, התגבשו אמות מידה המצדיקות פגיעה בזכויות יסוד, הן באשר לעצם ההסתברות שאכן תתרחש פגיעה באינטרס לגיטימי, והן באשר לעוצמתה של הפגיעה באותו אינטרס. אמות מידה אלה מן הראוי, כי ינחו את הרשויות הציבוריות השונות כבואן לשקול סירוב למסירת מידע מטעמים אלה.

הנסיבות שבהן אין חובה למסור מידע הן כדלקמן:

(לפסקה (1))

הגנה על בטחון המדינה, יחסי החוץ שלה או בטחון הציבור - הרשות הציבורית רשאית לסרב למסור מידע, אם פרסומו עלול לפגוע באחד מהאינטרסים האמורים.

² ס"ח התשמ"א, עמ' 128; התשנ"ה, עמ' 326.

10. מידע הכולל פרטים שהרשות הציבורית רשאית או חייבת שלא למסרם לפי חוק זה וניתן לגלות את המידע בהשמטת אותם פרטים, תעמיד הרשות הציבורית את המידע לרשות הציבור בהשמטת אותם פרטים או בהכנסת השינויים המחוייבים להבטחת החסיון, ובלבד שהחומר שנותן כולל מידע שיש לו משמעות; הרשות הציבורית תציין כי נעשו השמטות או שינויים, אלא אם כן יש בציון עובדה זו כשלעצמה כדי לפגוע בחסיון.

דברי הסבר

ממשיית אינטרס מקצועי, מסחרי או כלכלי של אדם אחר.

(לפסקה (7))

לגבי מידע שהגיע לידי הרשות הציבורית מרצונו החופשי של המוסר, או שאי גילוי היה תנאי למסירתו או שגילוי עלול לפגוע בהמשך קבלת המידע - הרי שגם מידע זה רשאית הרשות שלא למסור למבקש. לגבי מידע מסוג זה, די בכך שהתקיימו יחסי אמון בין המוסר לבין הרשות, או שהגילוי עלול לפגוע בהמשך קבלת המידע על ידי הרשות, ענין הנחשב כבעל חשיבות ציבורית רבה.

מידע המוגן על ידי חיקוק אחר - במדינת ישראל קיימים חיקוקים רבים המעניקים חיסיון לסוגי מידע מסויימים. בחוק המוצע קצרה היריעה להתמודד עם כל אותם החוקים, הגם שנראה, כי חלק מהם יצטרכו לעבור בחינה מחדש, ובכך עוסק סעיף 17 להצעת החוק.

(לפסקה (8))

עם זאת, בכדי לא לזעזע את שיטת המשפט על ידי חקיקת החוק דגן, ומאחר שרבים מן החיקוקים האוסרים מסירתו של מידע מבוססים על שיקולים ענייניים שהיו תקפים תמיד, הרי שאין לחייב את הרשות הציבורית למסור מידע החסוי על פי חיקוק אחר.

סעיף 10 מטרתו של סעיף זה הינה להנחות את הרשות הציבורית למסור למבקש המידע את מרב המידע שניתן למסור לו. העובדה שבמסמך מסויימים נכלל מידע שקיימת לגביו עילת חיסיון מסויימת, עדיין אינה מחייבת שאין למסור את אותו מסמך כלל. ייתכן, שניתן להשמיט את המידע החסוי מתוך המסמך ואת יתרתו למסור למבקש.

סעיף זה מחייב שיקול דעת רב מצד הרשות אילו קטעים להשמיט ואילו למסור, ועליה להקפיד על כך שלא יימסרו קטעי מידע חסויים על פי דין. העבודה של סינון החומר מחייבת, לעתים התייעצות עם יוצרי המידע או מומחים שונים, ועלולה לארוך זמן.

מסירת המידע החלקי מותנית בכך שעדיין נותרה למסמך המבוקש משמעות כלשהי, וכן בכך שהרשות הציבורית תודיע למבקש המידע, כי במידע נעשו השמטות, אלא אם כן ציון עובדה זו יפגע בחיסיון.

מחייבת וחלקן נגנזות. הערכה מקובלת הינה, כי לא ניתן לקיים דיונים כנים במסגרת פעילותה של הרשות, אלא אם יובטח מעטה מסויים של חיסיון לתהליך גיבוש שיקול הדעת של הרשות ולתהליך הביקורת הפנימית של הרשות.

(לפסקה (4))

הגנה על פעולות לאכיפת החוק - רשויות ציבוריות שונות עוסקות בפעולות מגוונות לשם אכיפת החוק. הן מתמודדות עם עבריינות ההולכת וגוברת, וקיים חשש, כי גורמים שונים ינסו לעשות שימוש בחוק המוצע, בכדי לשבש את פעולתן של רשויות אכיפת החוק, ובכך תיפגע יכולתן להילחם בעבירות בתחומים עליהם הן מופקדות. הרשות הציבורית רשאית לסרב למסור מידע, שיטות ונוהלי חקירה, אם הפרסום עלול לגרום לאחד מן הנזקים הבאים:

(1) פגיעה בהליכי אכיפה ויישום תקין של כל דין;

(2) פגיעה בזכותו של אדם למשפט הוגן;

(3) גילוי קיומו או זהותו של מקור מידע חסוי.

(לפסקה (5))

הגנה על פרטיות - החוק המוצע מגן על פרטיותו של אדם, כהגדרתה בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981. כידוע הפרטיות הינה זכות יסוד חוקתית, ואין לפגוע בה, והכל בכפוף לאותם מקרים שבהם החוק עצמו מתיר לגלות מידע הנוגע לפרטיות.

(לפסקה (6))

הגנה על מידע מקצועי או כלכלי - רשויות ציבוריות מחזיקות בידן מידע רב בתחומים מקצועיים או כלכליים שונים. חלקו של מידע זה הינו פרי פיתוח של עובדי הרשות הציבורית עצמם, וחלקו הינו מידע שמסרו להן גורמים מן הציבור, בין מכוח חובה שבדין ובין מרצונן החופשי.

הרשות הציבורית רשאית שלא למסור את המידע האמור אם המסירה תגרום לפגיעה ממשית בערכו המקצועי או הכלכלי, או כאשר עלול להיפגע פגיעה

11. (א) נתבקש מידע, אשר גילוייו עלול לפגוע בזכויותיו של צד שלישי, והרשות הציבורית שוקלת לאפשר למבקש המידע לקבל את המידע, תודיע לצד השלישי בכתב על דבר הגשת הבקשה, על זכותו להעביר אליה בתוך 21 ימים את התייחסותו לבקשה ועל זכותו לטעון כי אין למסור את המידע, כולו או חלקו, מכוח הוראות חוק זה, הכל לצורך ההגנה על זכויותיו; 21 הימים האמורים לא יבואו במנין המועדים המנויים בסעיף 7(ב).

(ב) החליטה הרשות הציבורית לדחות את התנגדותו של הצד השלישי – תמציא לו, בכתב, את החלטתה המנומקת, ותודיע לו על זכותו לעתור לפי סעיף 15 נגד החלטתה. על אף הוראות סעיף 7(ב), הרשות הציבורית לא תתן את המידע המבוקש בטרם חלפה התקופה להגשת העתירה או בטרם הוחלט לדחותה, לפי הענין, אלא אם כן הודיע המתנגד בכתב כי הוא מוותר על זכותו להגיש.

סייגים לתחולת החוק 12. (א) הוראות חוק זה לא יחולו על מידע שנוצר, שנאסף או המוחזק בידי –

- (1) אגף המודיעין במטה הכללי של צבא הגנה לישראל ומדור המודיעין במשטרה הצבאית;
- (2) שירות הבטחון הכללי;
- (3) המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים;
- (4) יחידת הממונה על הבטחון במערכת הבטחון;
- (5) הרשות לפיתוח אמצעי לחימה (רפא"ל);
- (6) אגף המודיעין במשטרת ישראל;

דברי הסבר

סעיף 12 תיאורית היה ראוי, כי החוק המוצע יחול על כל הרשויות הציבוריות במדינה ועל כל המידע שבידיהן. עם זאת, אין להתעלם מכך שבפני מדינת ישראל עדיין ניצבות סכנות בטחוניות של ממש מצד גורמים עוינים, אשר עלולים לנסות לעשות שימוש בחוק המוצע לצרכים העלולים לפגוע במדינה.

הניסיון במדינות אחרות מלמד, שגורמים העוסקים בפשיעה עשו ניסיונות להשיג מידע בתחומים הנוגעים לאכיפת החוק, בכדי לקדם את מטרותיהם הבלתי חוקיות.

לגבי מידע בעניינים בטחוניים שונים או בעניינים הנוגעים לאכיפת החוק, קיים חשש, כי עצם מתן מענה למבקש מידע לפיו המידע המבוקש על ידו חסוי, מסגיר את העובדה שאכן קיים מידע, ובכך עלול להיגרם נזק לענין חיוני ביותר. על כן יש הכרח להוציא גופים מסויימים מתחולת החוק, בכדי להבטיח למידע שבידם יתר הגנה.

מאחר והגופים האמורים מייצרים מידע המועבר לעיון של רשויות אחרות, יש צורך לקבוע גם, כי הסייג לתחולת החוק חל גם על המידע שיצר או אסף גוף הפטור מתחולת החוק, אפילו אם הוא נמצא בידי רשות ציבורית אשר החוק חל עליה.

סעיף 11 המידע המוחזק בידי הרשות הציבורית עשוי להיות בעל חשיבות מבחינתו של צד שלישי כלשהו, בין אם מדובר באדם פרטי, בתאגיד או ברשות אחרת. בנסיבות בהן גילוי המידע עלול לפגוע בצד שלישי, מן הדין לאפשר לו להגן על זכויותיו. אם מוגשת בקשה למידע הנוגע לצד שלישי והרשות הציבורית אינה חושבת לגלות את המידע – אין הכרח, כי היא תודיע לו על הבקשה.

אולם, אם הרשות הציבורית שוקלת לגלות מידע הנוגע לצד שלישי – על הרשות להודיע לו על דבר הגשת הבקשה, ולאפשר לו להגיב עליה בתוך 21 ימים, ולטעון כי יש להחסות את המידע, כולו או מקצתו, מאחד הטעמים המנויים בחוק, כגון הגנת הפרטיות או הגנה על ענין כלכלי. ימים אלו אינם יכולים, כמובן, לבוא במנין המועדים הקצובים לטיפול בבקשה על ידי הרשות.

אם הרשות הציבורית תקבל את עמדתו של הצד השלישי, היא תדחה את הבקשה למידע; אך אם הרשות תדחה את התנגדותו של הצד השלישי, עליה לתת לו החלטה מנומקת בענין, ולהודיע לו על זכותו לעתור נגד החלטתה על פי החוק. בנסיבות אלה הרשות הציבורית לא תמסור את המידע למבקש עד אשר ימצה הצד השלישי את הליכי הערעור.

(7) אגף החקירות של משטרת ישראל, המחלקה לחקירת שוטרים במשרד המשפטים והיחידה לחקירת שוטרים צבאיים במשטרה הצבאית, לגבי תיקי חקירה שטרם הסתיימו ההליכים המשפטיים בעניינם.

(ב) הוראות חוק זה לא יחולו על מידע שהעבירה הרשות הציבורית לגנן המדינה בהתאם לחוק הארכיונים, התשט"ו-1955.³

(ג) שר המשפטים, בהתייעצות עם שר הבטחון ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את רשימת הגופים המנויים בסעיף קטן (א). תוקפו של צו כאמור יהיה לתקופה שתקבע בו, אשר לא תעלה על ששה חודשים, זולת אם בוטל קודם לכן.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (א), יחולו הוראות סעיף 15(ג) לגבי מי שהינו בעל ענין במידע שנוצר, שנאסף או המוחזק בידי גוף מן הגופים המפורטים באותו סעיף.

דברי הסבר

שכן המידע שהועבר לגנן המדינה עומד לעיון הציבור, במגבלות הקבועות בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955. אין זה ראוי ואין זה יעיל להעסיק את הרשות הציבורית בבקשות למידע שאינו מצוי עוד בהחזקתה.

עם זאת, התקופות והמגבלות על זכות העיון במידע הנמצא בגנן המדינה הינן ארוכות ביותר, ואינן עולות בקנה אחד עם המגמה והתפיסה הערכית המגולמת בחוק המוצע. בשל הבעיות המיוחדות הנובעות מכמויות המידע העצומות הנמצאות בתיקים שבגנן המדינה, אין זה נכון להסדיר את הנושא בחוק זה. מוצע, כי חוק הארכיונים ייבחן על ידי הוועדה שתוקם לפי סעיף 20 לחוק המוצע, ומגבלות הזמן על עיון במידע שבגנן יצומצמו בעתיד למינימום החיוני.

סעיף קטן (ד) – זכותו של בעל ענין

כאמור הזכות לבקש ולקבל מידע על פי החוק המוצע אינה תלויה בהיותו של מבקש המידע בעל ענין במידע. לכן קיים צידוק בשלילת זכות זו לגבי גופים בטחוניים ואוכפי חוק מסויימים. עם זאת, ישנם אנשים בעלי ענין בחומר המצוי בידי גופים שהחוק לא חל לגביהם. זהו למשל, מצבם של מי שהינם עובדים באותם גופים, או מי שזכאים מטעם אחר לראות חומר הנוגע להם.

על כן, מוצע לקבוע, כי בית משפט יהיה רשאי להורות לגוף או רשות שהחוק המוצע אינו חל עליהם, לספק מידע לבעל ענין, אם ימצא כי הצורך במתן המידע לבעל הענין גובר על הטעם לחיסיון. מובן שעל מבקש המידע, שסבור, כי הוא בעל ענין, לפנות תחילה לרשות הפטורה מתחולת החוק, ואם זו סבורה שאין מניעה לתת לו את המידע – היא תהא רשאית לעשות כן, אף מבלי לחייב את המבקש לפנות לבית משפט.

רשימת הגופים הפטורים מתחולת החוק הינה רשימה מוגדרת, הכוללת את אגף המודיעין במטה הכללי של צבא הגנה לישראל, מדור מודיעין במשטרה הצבאית, שירות הבטחון הכללי, המוסד, הממונה על הבטחון במערכת הבטחון, הרשות לפיתוח אמצעי לחימה (רפא"ל), ואגף המודיעין במשטרת ישראל. כמו כן פטורים הגופים העוסקים בחקירות, לגבי תיקי חקירות (להבדיל ממידע כללי על פעולתם) והם אגף החקירות במשטרת ישראל, המחלקה לחקירת שוטרים במשרד המשפטים, והיחידה לחקירת שוטרים צבאיים במשטרה הצבאית.

רשימת הגופים האמורה לעיל יכולה להשתנות עם השנים. עשויים לחול שינויים במעמדם של גופים הכלולים בה, ועשויים לקום גופים חדשים שאינם כלולים בה. על כן, בכדי לאפשר גמישות ובחינה מחדש של הגופים, מוצע לאפשר לשר המשפטים, באישור ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, לשנות את הרשימה של הגופים האמורים. שינוי זה יהיה לתקופה שלא תעלה על ששה חודשים. שינוי קבוע של רשימת הגופים יהיה טעון תיקון בחוק.

את הגופים הפטורים מתחולת החוק לא יהא צורך לכלול ברשימת הרשויות הציבוריות לפי סעיף 3 להצעה, הם לא יהיו חייבים בפרסום דו"ח שנתי לפי סעיף 4 להצעה, ומובן כי לא יהיו חייבים גם בחובת העמדת מידע לרשות הציבור ומינוי ממונה לפי סעיפים 5 ו-6 להצעה.

סעיף קטן (ב) – פטור לחומר ארכיוני

הרשויות הציבוריות העבירו במשך השנים מידע רב לגנן המדינה. החוק המוצע לא יחול על מידע זה,

³ ס"ח התשט"ו, עמ' 14; התשמ"א, עמ' 152.

13. על אף הוראות סעיף 2, רשאית רשות ציבורית להעמיד מידע לרשותו של בעל ענין שאינו אזרח ישראלי או תושב ישראל; החליטה כאמור, יחולו הוראות חוק זה בשינויים המחוייבים.
14. קיבל אדם מידע על אודותיו לפי חוק זה ומצא כי המידע אינו נכון, שלם, ברור או מעודכן, רשאי הוא לפנות לרשות הציבורית בבקשה לתיקונו בדרך שנקבעה בסעיפים 14 ו-15 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.
15. (א) על סירובה של רשות ציבורית לאפשר גישה למידע, על החלטתה לדחות בקשה לתיקון מידע, או על החלטתה לדחות התנגדות של צד שלישי לגישה למידע, ניתן להגיש, בתוך 30 ימים, מיום קבלת ההודעה על הסירוב או על דחיה לפי סעיף קטן זה, עתירה לבית משפט מחוזי בדרך שנקבעה בתקנות.
- (ב) בדונו בעתירה רשאי בית המשפט לקבל לידיו את כל המידע המבוקש ולעיין בו, ורשאי בית המשפט, מטעמים של בטחון המדינה, בטחון הציבור או טובת הציבור, לשמוע טענות מפי בא כוח הרשות הציבורית, בדלתיים סגורות וללא נוכחות העותר או בא-כוחו.
- (ג) בעתירה על סירובה של רשות ציבורית לאפשר מסירת מידע בשל הגנה על ענינו של צד שלישי, יאפשר בית המשפט, לצד השלישי, להשמיע את טענותיו.
- (ד) על אף הוראות סעיפים 8 ו-9, רשאי בית המשפט להורות על מתן המידע המבוקש, כולו או חלקו ובתנאים שקבע, אם לדעתו הצורך במתן המידע, לשם עשיית צדק או הענין הציבורי בגילוי המידע, עדיף וגובר על הטעם לדחות את הבקשה למידע, ובלבד שגילוי המידע אינו אסור על פי דין.
- (ה) החליט בית המשפט כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ד), ירשום את הטעמים להחלטתו.

דברי הסבר

סעיף 15 במקרים שבהם רשות ציבורית סירבה לאפשר גישה למידע, החליטה לדחות בקשה לתקן מידע, או החליטה לדחות התנגדות של צד שלישי לגילוי מידע – רשאי הנפגע להגיש תוך 30 ימים, עתירה לבית המשפט המחוזי, באופן שייקבע בתקנות.

ניתן היה לשקול הקמתה של ערכאת ערר מינהלית בין בתוך הרשות הציבורית עצמה ובין במסגרת כלל ארצית לפי החוק; עם זאת נראה, כי ערכאת ערר מינהלית עשויה רק להגביר את העומס על רשויות המינהל ולהכביד על מבקשי המידע, שכן ברור, כי בסופו של דבר, יהיו מצבים שבהם יהא הכרח לאפשר למבקש לפנות לערכאה שיפוטית בענין.

הדיון בפני בית המשפט יכול להתקיים, כאשר הדבר הכרחי, במעמד נציגי הרשות הציבורית בלבד, שכן על בית המשפט יהיה להשתכנע בקיומם של טעמי החיסיון להם טוענת הרשות הציבורית.

בעתירה שענינה זכויותיו של צד שלישי, העלול להיפגע כתוצאה ממסירת המידע, יש לאפשר גם לצד השלישי להשמיע את טענותיו.

סעיף 13 סעיף 2 לחוק המוצע העניק את הזכות לקבלת מידע לכל אזרח או תושב. עם זאת, ייתכנו מקרים רבים שבהם אנשים זרים יזקקו למידע המצוי בידי רשויות ציבוריות. זרים אלה יכול שיהיו חוקרים באוניברסיטאות, משקיעים זרים ואחרים. סעיף 13 לחוק המוצע מבהיר, כי רשות ציבורית רשאית למסור מידע גם למי שאינו אזרח או תושב. מסירת מידע לזרים תהא תלויה בשיקול דעתה של הרשות, ושיקוליה בענין זה יכול שיהיו שונים מן השיקולים לגבי מסירת מידע לאזרחים או תושבים.

סעיף 14 החוק המוצע מוסיף לזכות לקבל מידע גם את הזכות לדרוש את תיקון המידע, אם נמצא, כי המידע אינו נכון, שלם, ברור או מעודכן. זכות זו חלה רק לגבי מידע המצוי בידי הרשות הציבורית ואודות המבקש עצמו. מימוש זכות התיקון ייעשה באופן הקבוע בסעיפים 14 ו-15 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981. משמעות הדברים הינה, בן היתר, כי על סירוב הרשות הציבורית לתקן מידע שגוי אודות האדם המבקש, ניתן יהיה להגיש ערעור לבית משפט השלום.

16. (א) ראש הממשלה ושר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאים להתקין תקנות הקובעות אגרות נפרדות בעד בקשה לקבלת מידע ובעד פעולות הרשות הציבורית לפי חוק זה; קביעת האגרות תיעשה תוך התחשבות בסוגים השונים של המידע ושל הפונים לקבלתו.

(ב) בתקנות בענין אגרות ייקבעו נסיבות שבהן ניתן לבקש פטור או הפחתה של אגרה, לאחר הגשת בקשה מנומקת בכתב.

(ג) על אף הוראות חוק זה, רשאים ראש הממשלה ושר המשפטים, לקבוע בתקנות כי מועדים הקבועים בחוק זה יחולו רק לאחר תשלום האגרה על ידי המבקש, וכי המידע יימסר למבקש רק לאחר תשלום אגרה, אלא אם כן קיבל פטור מתשלומה.

17. (א) ראש הממשלה ושר המשפטים ממונים על ביצוע חוק זה, והם רשאים, באישור ביצוע ותקנות ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו.

(ב) שר המשפטים יתקין תקנות בדבר סדרי הדין לפי חוק זה, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

18. בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, אחרי סעיף 15 יבוא:
"תחולת זכות העיון והתיקון
15א. סעיפים 13, 14 ו-15 יחולו גם על מידע שאינו במאגר מידע כהגדרתו בסעיף 7."

יהיה להעניק פטור או הפחתה של אגרה למשל, למי שמצבו הכלכלי מצדיק זאת.

בתקנות בענין אגרות ניתן יהיה לקבוע גם, כי כל המועדים הקבועים בחוק לטיפול בבקשות לקבלת מידע לא יחולו, אלא לאחר תשלום האגרה הנדרשת על ידי המבקש. סמכות זו חיונית להבטחת גביית האגרה ולמניעת פעולות סרק מצד הרשות.

סעיף 17 הסמכות להתקין תקנות נועדה לאפשר הסדרה של ענינים מינהליים שונים שלא מצאו את ביטויים בחוק, כגון הסדרים לענין עיון במידע עובר למסירתו. הסדרים אלה חיוניים בין היתר, לענין מימוש זכות העיון ולענין שמירתו הפיזית של המידע מפני נזק כלשהו מצד המעיין.

תקנות סדרי דין יותקנו כמקובל על ידי שר המשפטים.

סעיף 18 חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, קובע בסעיף 13 את זכותו של אדם לעיון במידע שעליו המוחזק במאגר מידע ממוחשב כלשהו. סעיף 14 לאותו חוק קובע, כי מי שעיין במידע שעליו ומצא שאינו נכון, שלם, ברור או מעודכן, רשאי לפנות לבעל מאגר המידע בבקשה לתקן את המידע או למוחקו. על בעל מאגר המידע למלא אחר הבקשה, ואם סירב – להודיע על כך למבקש התיקון.

שאלת נטל ההוכחה אינה כלולה בהוראות החוק, אולם מאחר שהרשות הציבורית היא הטוענת לקיומה של הוראת חיסיון, הרי שנטל ההוכחה בענין זה מוטל עליה.

החוק המוצע מעניק לבית המשפט המחוזי שיקול דעת, להורות על גילוי מידע, גם בנסיבות שבהן הרשות רשאית לרדוח בקשה לקבלת מידע לפי סעיף 9, אם ישתכנע, כי הצורך במתן מידע לשם עשיית הצדק או בשל אינטרס ציבורי במידע – עדיפים וגוברים על הטעם לחיסיון. בהקשר זה יהא על בית המשפט לאזן בין הטעם העומד בבסיס הבקשה למידע, לבין טעמי החיסיון של הרשות. שיקול הדעת כפוף כמובן לאיסורים על פי דין אחר למסור את המידע.

סעיף 16 היבט חיוני של מימון הפעלת החוק המוצע הינו הענקת הסמכות לרשויות הציבוריות לגבות אגרות עבור הגשת בקשות לקבלת מידע או לגבי כל פעולה אחרת של הרשות הציבורית לפי חוק זה, כגון סינון מידע, צילומים וכד'.

בקביעת האגרות יהא צורך לאזן בין צרכי הרשות הציבורית, לרבות הצורך למנוע הגשת בקשות סרק, ובין החובה לשמור על כך שהאגרות לא ישמשו מחסום בלתי מוצדק מפני קבלת המידע.

בקביעת אגרות אלה ניתן יהיה להתחשב במיהות מבקש המידע (כגון, אדם פרטי, חברה מסחרית, מוסד מחקר וכד'), אופי המידע, היקפו והטורח בהכנתו; ניתן

שמירת דינים 19. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מתוקפו של חיקוק קיים המחייב, המתיר או האוסר גילוי או מסירה של מידע שבידי רשות ציבורית.

תחילה 20. תחילתו של חוק זה שנה מיום פרסומו.

דברי הסבר

כיום, לגבי השאלה אם הוא עולה בקנה אחד עם התפיסה הערכית הגלומה בחוק המוצע.

על כן, בכדי לשמור על יציבות המשפט הישראלי, מוצע לשמור על הדין הקיים בנושא, תוך שיש להניח, כי החוק המוצע יביא לבחינה מחדש של פרשנות שניתנה בעבר להוראות חיסיון מסויימות.

סעיף 20 החוק המוצע מחייב היערכות מינהלית ותקציבית מצד הרשויות הציבוריות ה- שונות. על כן מוצע, כי תחילת תוקפו תהא שנה מ- פרסומו.

חברי הכנסת: דוד צוקר, יעל דיין, אלי גולדשמידט, עמיר פרץ, חגי מירום, יוסי כץ, אליעזר זנדברג, יצחק לוי, אברהם פורז, סילבן שלום

מוצע לבצע בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, תיקון עקיף באמצעות החוק המוצע דנן, באופן שזכותו של אדם לבקש עיון במידע שאודותיו, וכן תיקון המידע, לרבות זכות הערעור לבית משפט שלום, תחול גם לגבי מידע שאינו מוחזק במאגר מידע ממוחשב. תיקון זה אינו חל רק על רשויות ציבוריות, אלא על כל מי שמחזיק מידע על אדם כלשהו.

סעיף 19 במשפטה של מדינת ישראל קיימים כיום חיקוקים רבים שענינם הענקת חיסיון למידע מסוגים שונים המוחזק בידי הרשויות הציבוריות. החוק המוצע אינו בוחן כל חיקוק וחיקוק מאלה הקיימים

